

Lékařská
fakulta

Ústav
farmakologie

prof. MUDr. Jaroslav Jezdinský, CSc.

*11. 5. 1933

MUDr. Jaroslav Jezdinský po absolvování olomoucké Lékařské fakulty Univerzity Palackého v roce 1957, ještě před dvouměsíční vojenskou službou, nastoupil v prostějovské nemocnici. Shodou okolností byl v době nepřítomnosti nadřízeného snad jediným lékařem na oddělení, a tak byl opravdu postaven před nutnost ukázat naplno své schopnosti. Je skutečností, že čtyřměsíční pobyt v prostějovské nemocnici byl zřejmě vynikající školou, která předznamenala jeho zájem o klinické aspekty farmakologie a o moderní přístupy v medicíně jako celku. Rozhodně tedy není pouhým teoretikem a se značným potěšením studuje klinické případy, které s ním kolegové velmi rádi konzultují. Mohou si být totiž jisti, že profesor Jezdinský bude mít svoje stanovisko dokonale podložené jednak obrovskou zkušeností, ale i pečlivým studiem příslušné problematiky.

Druhým momentem, který významně determinoval odborné zaměření dr. Jezdinského, byla práce na kandidátské dizertaci. Téma si vybral sám a je na to dodnes hrdý. V kandidátské práci prokázal mimo jiné protizánětlivý účinek jedné z frakcí elektroforeticky separované frakce extraktu neurohypofýzy. Byl tehdy velmi blízko objevu protizánětlivého, ale především analgetického účinku peptidů, jako jsou enkefaliny a dynorfin. Problematiku zánětu pak studoval a experimentálně rozvíjel až donedávna. Je třeba uvést, že pro kvantifikaci efektu zánětu a k hodnocení analgetického účinku vyvinul dr. Jezdinský originální metodiky, které jsou stále úspěšně používány (metoda traumatického otoku tlapky potkana, metoda sledování doby kontaktu končetiny s podložkou za současného nocicepčního dráždění, kdy za přístroj vyvinutý k této metodě obdržel se svými spolu-

pracovníky řadu patentů). Úspěšně obhájená kandidátská dizertační práce umožnila rovněž dr. Jezdinskému – téměř před nosem normalizačních byrokratů v září 1968 – odjet na roční stáž na McGill University do Montrealu v Kanadě. Všichni, kdo absolvovali podobný pobyt v zahraničí, vědí, jak velký význam takový pobyt má – od zocelení těla i duše pracovníka k nabytí mnoha experimentálních i teoretických znalostí. Zájem o problematiku bolesti a zánětu jej přivedl i ke studiu a aplikaci akupunktury.

Třetím milníkem byl jistě rok 1989. Habilitace v r. 1990, ve stejném roce vedení ústavu a o rok později profesura znamenají (konečně) uznání schopností prof. Jezdinského na odborném i pedagogickém poli. Pod jeho vedením zahajuje činnost oborová rada postgraduálního studia farmakologie. Ústav se mění – řada pracovníků přichází a odchází, protože materiální podmínky zejména pro mladé asistenty nejsou na vysoké škole lákavé. Od r. 2000 přechází prof. Jezdinský na částečný úvazek. Je to však jen formální omezení, protože pan profesor býval vždy na pracovišti přítomen mnohem déle. V pozdějších letech předává vedení oborové rady pro obor Lékařské farmakologie a na pracoviště dochází méně často, zůstává však stále velmi erudovaným odborníkem ve svém oboru, který pečlivě sleduje všechny novinky a stále se podílí na zkoušení postgraduálních studentů, zasedá v komisích pro obhajoby doktorských prací a státní rigorózní zkoušky v oboru Lékařská farmakologie a pracuje i v Etické komisi Fakultní nemocnice Olomouc. Jeho aktivita a zájem o vše nové je stále vzorem pro mladé spolupracovníky Ústavu farmakologie Lékařské fakulty UP v Olomouci.

Pavel Anzenbacher

Doktora Jezdinského jsem poznal v r. 1959, kdy jsem nastoupil na Farmakologický ústav LF UP v Olomouci jako demonstrátor a od r. 1962 jako asistent. Tehdy pod vedením docenta Lenfelda se vytvořil mladý kolektiv pracovníků uvedený

v pořadí podle „služebního postupu“ – dr. Kroutil, dr. Jezdinský a Dr. Marek. Všichni čtyři moji starší noví kolegové vynikali vlastnostmi, které mohly ovlivnit nejen nastupujícího nového eléva farmakologického oboru. Docent Lenfeld byl nepře-

konatelný učitel a přednášeč, dokázal také najít velmi rychle podstatu problému, dobře ji pojmenovat a analyzovat, a to nejen v oblasti farmakologie. Dr. Kroutil vynikal pracovitostí a pečlivostí, dr. Marek maximální seriózností a poctivostí jak ve vědecké práci, tak v občanském životě. Doktoru Jezdinskému daly sudičky do vínku obrovskou experimentální investici, schopnost vytrvalé práce na stanoveném problému a dotažení řešení až k maximu možností v příslušné době. Dr. Jezdinský také pochopil velmi brzo nutnost spolupráce nejen uvnitř oboru, ale zejména spolupráce mezioborové.

Jaroslav Jezdinský nastoupil na Farmakologický ústav v r. 1958 po krátkém pobytu v nemocnici v Prostějově. Zapojil se ihned do výzkumné činnosti jak v hlavní tematické oblasti ústavu – zánětu, tak i v řadě jiných problémů. Ve spolupráci s dr. Stojanem z Ústavu patologické fyziologie studoval dr. Jezdinský protizánětlivý účinek hormonů neurohypofýzy. Zjistili, že extrakty neurohypofýzy obsahují kromě známých hormonů ještě další dosud neznámý působek s výrazným inhibičním účinkem na vývoj otoku vyvolaného formalinem. Jednalo se zřejmě o některý z dnes známých opioidních peptidů, které byly objeveny o 10 let později. Výsledky této práce použil dr. Jezdinský ve své kandidátské disertační práci, kterou obhájil v říjnu 1968 a ihned po obhajobě absolvoval roční studijní pobyt v Kanadě.

Mezitím řešil další výzkumné úkoly. Společně s dr. Duškem (patologie) a dr. Ressellem (interna) se pokusili objasnit otázku patogeneze embolizace plodovou vodou při porodu. S dr. Talašem a dr. Stehlíkovou (gynekologie) se podílel na stanovení hladin močových a sérových gonadotropinů biologickými titračními metodami. Bohatá byla též spolupráce se stomatologickou klinikou – nový léčebný postup ulcerózní gingivitidy – lokální aplikace hydrokortizonu ve formě pevných dásňových obvazů (s dr. Fialou), ovlivnění traumatického otoku (s dr. Ochonským). Přispěl i k objasnění patogeneze nealergických embolotoxických reakcí po depotních injekčních přípravcích penicilinů a dalších léků ve spolupráci s doc. Malotou (alergologie), dr. Duškem (patologie) a dr. Neoralem (soudní lékařství).

Dr. Jezdinský vyvinul i řadu původních experimentálních metodik, např. traumatického otoku, nekrvavého měření TK u potkanů a myši a zejména metodik hodnocení analgetického účinku léků u laboratorních zvířat (ve spolupráci s Ing. Hálkem). Na začátku této metody bylo „prosté“ pozorování, že krysa při nocicepčním podráždění zadní končetiny zdvihne tlapku. Doba kontaktu s podložkou je i mírou analgetické účinnosti podaného léku. Realizace si vyžádala 6 let usilovné práce po nocích a víkendech a výsledkem byly patenty v USA, Švýcarsku, SRN a NDR.

Ve spolupráci s geriatrickým oddělením (dr. Záboj, dr. Bretšnajdrová) vypracoval jednoduchou testovací metodu pro objektivní hodnocení analgetické účinnosti lékových forem nesteroidních antiflogistik pro lokální aplikaci u pacientů.

Výsledky experimentální práce prof. Jezdinský prezentoval na mnoha domácích i zahraničních kongresech (celkem asi 250 přednášek a více než 120 publikací). Vždy byl aktivním diskutérem a vzpomínám si na jeho radu mladému začátečníkovi: „Když už jsi na nějakém kongresu, tak tam neseď jak pecka, ale aktivně diskutuj!“

Z neúplného počtu výzkumných témat se ukazuje častá spolupráce s klinickými odděleními (interna, gynekologie, alergologie, stomatologie, geriatric atd.) a tím i velká náklonnost prof. Jezdinského ke klinické farmakologii. Od roku 1991 je přednostou pracoviště klinické farmakologie, od r. 1994 se stává odpovědným redaktorem čtvrtletně vydávaného časopisu „Zpravodaj klinické farmakologie a farmacie“. O rok později dosáhl časopis celostátní registrace a stává se jediným časopisem tohoto druhu v ČR, do kterého přispívají významní odborníci klinické farmakologie a dalších klinických oborů. Vydávání tohoto časopisu a jeho vysoká úroveň je obrovským úspěchem a zásluhou prof. Jezdinského a jeho spolupracovníků.

Výuka byla pro mladého dr. Jezdinského spíše povinností než radostí, ale časy se podstatně změnilly, a tak se prof. Jezdinský stal předsedou pedagogické komise České společnosti pro experimentální a klinickou farmakologii a toxikologii a autorem 9 skript. Výuka na Farmakologickém ústavu LF UP v Olomouci je na vysoké úrovni.

V pořadí třetím přednostou Farmakologického ústavu LF UP se stává čerstvě jmenovaný doc. Jezdinský v r. 1990, o rok později je jmenován profesorem. Od obhájení kandidatury uplynulo více než 20 let pilné práce v normalizačním prostředí bez jakékoliv naděje na vědecko-pedagogickou hodnost. Prof. Jezdinský zřizuje oborovou komisi farmakologie pro výchovu mladých vědeckých pracovníků.

Prof. Jezdinský není pouze jednorozměrnou vědecky orientovanou osobností. Málokdo ví, že výborně hrával na klavír a hoboje. Klasická hudba byla a zůstala jeho koníčkem. Vzpomínám si na jednu oslavu koncem dubna před 30 lety (byl to svátek Jaroslava, Jiřího a několik narozenin dohromady asi poloviny ústavu), kdy tradičně proudilo nejen velké množství vody. V malém splínu na konci oslavy vzal dr. Jezdinský hoboje a hrál klasiku. Ostatní pro to neměli přílišné pochopení a lili mu na hlavu vodu. Dr. Jezdinský hrál dál a dál, až voda hoboje utopila. Pak teprve poznamenal: „Vy volové, nevíte ani, že to byl Haydn.“

Milan Grundmann